

**P
R
O
G
R
A
M
A
S**

1º Curso

2026-2027

ÍNDICE

1º Cuadrimestre

Páx

-
- **Socioloxía Xeral** (Formación Básica)..... 4
 - **Fundamentos de Dereito** (Formación Básica).....11
 - **Fundamentos de Política Social** (Formación Básica).....21
 - **Fundamentos de Traballo Social** (Obrigatoria).....29
 - **Historia do Traballo Social** (Obrigatoria).....38

2º Cuadrimestre

Páx

-
- **Fundamentos de Psicoloxía** (Formación Básica).....47
 - **Historia dos Sistemas de Benestar Social** (Formación Básica)...55
 - **Antropoloxía Social e Cultural** (Formación Básica).....62
 - **Fundamentos de Economía** (Formación Básica).....70
 - **Ética e Traballo Social** (Obrigatoria)..... 80

1º Cuadrimestre

Grao en Traballo Social

Socioloxía Xeral

2026/2027

Docente: Xoán Carlos Bascuas Jardón

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Primeiro semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- .- Coñecer e comprender os conceptos básicos e teorías da Socioloxía.
- .- Coñecer e comprender os principais feitos e os problemas sociais, e saber relacionalos coa práctica do Traballo Social.
- .- Coñecer e ser capaz de aplicar mecanismos de identificación, análise e medida dos problemas sociais e das necesidades derivadas das situacións de exclusión, discriminación e opresión nas que intervéñe o Traballo Social e as formas de intervención para combatelas.

Contido

Tema 1. A Socioloxía como ciencia social. Problemas e perspectivas da Socioloxía: os principais paradigmas da Socioloxía.

Tema 2. A orixe da Socioloxía como ciencia. As interpretacións sociolóxicas de August Comte. As interpretacións sociolóxicas de Karl Marx. As interpretacións sociolóxicas de Emile Durkheim. As interpretacións sociolóxicas de Max Weber.

Tema 3. Cultura. Definición. Compoñentes e características do sistema cultural. Normas, valores, crenzas e símbolos. Funcións sociais da cultura.

Tema 4. Rol e Status. Definición de rol social. Tipoloxía do rol. Conflito de rol e a resolución de conflitos de rol.

Tema 5. O proceso de socialización. As etapas do proceso de socialización. Os principais axentes e medios ambientais de socialización: a familia, a escola, os grupos de iguais e o traballo, e medios de comunicación de masas.

Tema 6. Xénero e sociedade. A socialización do xénero. Patriarcado e sexismo. Feminismo e sociedade. A sexualidade. A homosexualidade. Sexualidade e cambio social.

Tema 7. Conformidade e desviación social. Comportamiento desviado en socioloxía. Desviación e formas de adaptación

social.

Tema 8. O control social. Concepto e funcións do control social. Mecanismos, sistemas ou niveis de control social.

Bibliografía básica e complementaria

Bauman, Z. e May, T. (2007). *Pensando sociológicamente*. Nueva Visión.

Beriain, J. e Iturrate, J. L. (Eds.). (2008). *Para comprender la teoría sociológica*. Verbo Divino.

Díaz, J. A. e Rodríguez, R. M. (2018). *Introducción a la Sociología para el Trabajo Social*. UNED.

Flecha, R., Gómez, J. e Puigvert, L. (2001). *Teoría sociológica contemporánea*. Paidós.

García Ferrando, M. (Coord.). (2005). *Pensar nuestra sociedad. Fundamentos de Sociología*. Tirant lo Blanch.

Garvia, R. (2007). *Conceptos fundamentales de sociología*. Alianza.

Guiddens, A. (2010). *Sociología*. Alianza Editorial.

Guiddens, A. e Sutton, P. W. (2015). *Conceptos esenciales de Sociología*. Alianza Editorial.

Macionys, J. e Plummer, K. (2004). *Sociología*. Prentice-Hall.

Ritzer, G. (2005). *Teoría sociológica*. McGraw-Hill.

Scott, J. (Ed.). (2013). *50 sociólogos esenciales*. Cátedra.

Tezanos, J. F. (2006). *La explicación sociológica. Una introducción a la Sociología*. UNED.

Competencias

XENÉRICAS:

.- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

ESPECÍFICAS:

.- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

TRANSVERSAIS:

- .- Capacidade de análise e síntese.
- .- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- .- Capacidade de razoamento crítico.
- .- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- .- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia de clases expositivas, interactivas, titorías en grupo reducido e o traballo persoal.

As sesións de aula nas aulas expositivas teñen como finalidade a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecido no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao estudantado o aprendizaxe autónomo.

A docencia interactiva, de 18 horas distribuídas no cuatrimestre, pretende que o estudantado, individualmente ou en grupo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

No último período do cuatrimestre realizaránse sesións de titorías en grupos reducidos nos que se desenvolverán actividades orientadas á realización do exame final.

A través das titorías asesórase ao estudantado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma polo estudante, que supoñen un proceso de autoaprendizaxe.

Sistema de avaliación

Haberá un exame final tipo test, correspondente ás convocatorias oficiais (tanto para a primeira como para a segunda oportunidade), que é necesario superar para aprobar a materia.

O exame final liberará o 70% da nota final.

O 30% restante da nota final se corresponderá coa avaliación continua.

Na Guía da Materia, que se entrega ao comezo das aulas, especifícase o contido e a puntuación correspondente a cada tarefa da avaliación continua.

No caso de non asistir ás aulas nas que se realizan tarefas puntuábeis, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados polo profesor. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o estudantado ten que poñerse en contacto co profesor para o encargo da tarefa compensatoria, no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada o acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o estudantado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar ao profesor a tarefa para compensar a puntuación correspondiente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua pódese conservar para o curso posterior, non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sea incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/A estudante que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido ao profesor da materia (bascuas@euts.es).

O sistema de control de asistencia é o establecido polo Centro. O prazo e as causas polas que se pode xustificar a non asistencia a clase son as contempladas na Regulación que para tal efecto aprobou a USC e as normas propias do Centro.

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás aulas y que teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios ou traballos que deberá entregar por escrito, despois de acordalo co profesor nunha titoría.

O estudantado que teña concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto co profesor, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior a cinco días

hábiles dende a data de publicación da acta na que se reconece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

“Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións”.

Tempo de estudo e traballo persoal

O tempo de estudo e traballo persoal estimado que debe dedicar un estudante para a superación da Socioloxía Xeral é dun total de 99 horas distribuídas do seguinte xeito:

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.
- Exercicios: 15 horas.
- Lectura de textos: 10 horas.
- Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas.
- Preparación para exposicións: 04 horas.

Recomendacións para o estudo da materia

Non hai recomendacións específicas, para alén do contacto periódico co profesor e a participación nas aulas interactivas.

Observacións

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente

Idioma

Bascuas Jardón, Xoán Carlos

Galego

CLIS_01 Galego (100%)

Docente

Idioma

Bascuas Jardón, Xoán Carlos

Galego

CLIS_02 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS01 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS02 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS03 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS04 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS05 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS06 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	

Grao en Traballo Social

Fundamentos de Dereito

2026/2027

Docente: Manuel Luis Barreiro Carballal

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Primeiro semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer os mecanismos de creación do Dereito e desenvolver a capacidade de interpretar correctamente as normas emanadas das diversas fontes xurídicas.
- Coñecer e ser capaz de integrar no traballo social as esixencias que impoñen os marcos legais e as normas de prestación de servizos, incluíndo a natureza da autoridade, a aplicación práctica da lei, a responsabilidade legal, e as tensións entre normas xurídicas, políticas e prácticas.
- Coñecer e comprender o marco xurídico para as relacións persoais e familiares, especialmente entre os cónxuxes (matrimonio, separación e divorcio, parellas de feito) e en relación aos menores (obrigas de e para cos nenos, a adopción e o acollemento, e a protección de menores).

Contido

INTRODUCCIÓN AO DEREITO

1. O Dereito como ordenación da vida social.
 - a) Concepto de Dereito.
 - b) Caracteres do Dereito.
 - c) Clases do Dereito: Dereito obxectivo e subxectivo. Dereito natural, Dereito histórico
 - e) Dereito positivo. Dereito público e Dereito privado.
2. As fontes do ordenamento xurídico.
 - a) Concepto de fontes: Enumeración e xerarquía.
 - b) A Lei: Concepto. Caracteres. Clases e a súa xerarquía.
 - c) O Costume: Concepto. Requisitos. Tipos.
 - d) Principios xerais do Dereito. A equidade.
3. As normas xurídicas.
 - a) Aplicación e interpretación das normas xurídicas.
 - b) Eficacia das normas: Eficacia obrigatoria. Eficacia sancionadora. Eficacia das normas no tempo. Eficacia das normas no espazo.

DEREITO CIVIL APLICADO AO TRABALLO SOCIAL

4. O Dereito civil.

- a) Concepto e contido.
- b) A formación histórica do Dereito civil. A codificación.
- c) O Dereito foral.

5. A persoa, suxeito do dereito.

- a) Dereito da persoa e dereitos da personalidade.
- b) A persoa física. O seu comezo e extinción. A proba do nacemento e da morte.
- c) A capacidade da persoa. Capacidade xurídica e capacidade de obrar. Capacidade limitada, lexitimación e prohibicións.
- d) As persoas xurídicas. Concepto, clases e réxime xurídico.

6. O estado civil e a idade das persoas.

- a) O estado civil das persoas. Concepto e caracteres. Os diferentes estados civís. Títulos e accións do estado civil.
- b) A idade da persoa. A menor idade. A maioría de idade. A emancipación. A vellez.

7. O apoio das persoas con discapacidade no exercicio da súa capacidade xurídica.

- a) A incapacidade natural.
- b) Apoios informais: garda de feito.
- c) Apoios formais e voluntarios: poderes, mandatos e escritura ante notario.
- d) Apoios xudiciais: curatela e defensor xudicial.

8. O domicilio, a veciñanza civil e a nacionalidade.

- a) O domicilio e a ausencia.
- b) A nacionalidade.
- c) A veciñanza civil.

9. O Rexistro civil.

- a) Concepto, antecedentes e organización.
- b) Proba dos feitos inscritos e rectificación do contido do Rexistro.

10. A familia e o parentesco.

- a) O Dereito de familia. Concepto, caracteres e contido.
- b) O parentesco. Concepto, clases e cómputo.
- c) A obriga de alimentos. Concepto. Clases e caracteres. Suxeitos obrigados ó pago de

alimentos. Nacemento, forma de cumprimento e extinción da obriga de alimentos.

11.O matrimonio.

- a) Concepto e caracteres.
- b) Requisitos previos, simultáneos e posteriores.
- c) Efectos no ámbito persoal e patrimonial. Os réximes económicos regulados no Código civil.
- d) As parellas de feito.
- e) A separación. Concepto, clases e efectos específicos da sentenza de separación.
- f) O divorcio. Concepto, causas e efectos específicos da sentenza de divorcio.
- g) A nulidade. Concepto, causas, validación do matrimonio nulo e efectos específicos da declaración de nulidade.
- h) Efectos comúns á nulidade, separación e divorcio.
- i) O convenio regulador.
- j) A nulidade canónica e os seus efectos civís.

12.Protexión de menores.

- a) A filiación. Concepto, clases, determinación, proba e efectos.
- b) A filiación matrimonial. Concepto, presunción de paternidade e determinación legal.
- c) A filiación non matrimonial. Concepto e determinación.
- d) As accións de filiación.
- e) A filiación na lei de técnicas de reprodución asistida.
- f) A patria potestade. Concepto. Titularidade e Exercicio. Contido. Suspensión, privación e extinción. Patria potestade prorrogada e rehabilitada.
- g) A adopción.
- h) A garda e acollementos de menores. Normativa estatal e autonómica. Datos estatísticos. Acollemento familiar e residencial.

13.O Dereito de sucesións.

- a) A sucesión mortis-causa.
- b) Clases de sucesión. Sucesión testada, lexítima ou forzosa e intestada.
- c) A sucesión no dereito foral galego: as lexítimas, o pacto de mellora e o reparto da herdanza.

Bibliografía básica e complementaria

Bibliografía básica

- Moreno, B, Bustos, I. e Trujillo, M. (2006). *Derecho civil de la persona y de la familia*. Comares.

Bibliografía complementaria

- Ales, J., Navarro, R. e Toscano, F. (2007). *Derecho y Trabajo Social*. Aconcagua.

- Valpuesta, E. (2001). *Derecho para universitarios*. Eunate.

Competencias

Competencia Xeral:

Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para facer valoracións e diagnósticos sociais no campo da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

Competencia específica:

Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural

Competencias transversais:

Capacidade de análise e síntese
Capacidade de comunicación oral e escrita
Capacidade de razoamento crítico
Capacidade de aprendizaxe autónomo
Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia de clases expositivas, interactivas, titoría en grupo reducido e o traballo persoal. Preténdese que o estudantado, individual ou grupalmente, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos; traballo con textos ou datos; aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia emprégase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espazo propio, ao que o estudantado accede con chave.

A metodoloxía empregada na aula será dobre:

- As clases expositivas consistirán en explicacións maxistras con utilización de exemplos relacionados co traballo social, preferentemente relativos ao contexto sociocultural actual. Ocasionalmente solicitarase ao estudantado a súa colaboración mais aló da aula para que investiguen sobre aspectos propostos en ditas clases e que precisan dun aporte de tempo persoal do que non se conta no horario lectivo.
- As clases interactivas consistirán na realización de casos prácticos relacionados coa tutela xurídica dos colectivos. A aprendizaxe mediante a resolución de casos complementarase con comentarios de noticias de prensa referidas a aplicación da norma xurídica na realidade social e visionado de fragmentos de películas ou documentais que recolla ditas problemáticas.
- De xeito complementario a ambos modelos de clases o profesor realizará unha proposta de estudo sobre temas legais para que o estudantado poida preparar o seu posterior debate na aula.

Sistema de avaliación

A avaliación do estudantado levarase a cabo a través dos seguintes instrumentos:

- Realización de exame final escrito, que terá un valor dun 80% sobre a cualificación global. Esta proba será complementaria á avaliación continua
- Asistencia ás clases interactivas e participación en debates, realización e presentación de traballos escritos, cun valor equivalente a un 20% sobre a cualificación global. (Avaliación continua formativa)

A proba de exame será de carácter teórico práctico. Existirá

un primeiro exame a modo de parcial liberatorio que versará sobre a temática dos 9 primeiros temas. Un segundo exame terá natureza dobre: para o estudantado que teña superado o parcial liberatorio esta proba actuará como segundo parcial referido á temática dos 4 temas restantes, mentres que para quen non tiveran aprobado o referido parcial este segundo exame actuara como exame final dos 13 temas do temario.

O modelo de exame proposto terá tres apartados diferenciados.

1ª parte. Consiste en vinte preguntas test con catro opcións de resposta sendo unha delas a correcta. Os acertos sumarán un punto ao cómputo global mentres que os erros restarán medio punto a dito cómputo. As cuestións que non teñan resposta non computarán (sobre 20 puntos)

2ª parte. Un tema a elixir entre dous propostos (sobre 10 puntos). No caso da proba final serán dous temas a elixir entre tres propostos.

3ª parte. Un caso práctico que versará sobre a tutela xurídica dos colectivos e a regulación dos dereitos e deberes inherentes ás relacións familiares. Enunciaranse 5 cuestión relativas ao caso proposto (sobre 10 puntos)

Na segunda e posteriores convocatorias dada a dificultade do estudantado para compatibilizar os horarios dos diversos cursos estará exento da avaliación da asistencia ás clases interactivas (así como a participación en debates e realización e presentación de traballos escritos). De resultarlle posible ao/á estudante compatibilizar tales horarios poderá, se así o decide, optar pola avaliación da interactividade.

A avaliación continua formativa puntuará da seguinte maneira: actividade das clases interactivas 3 puntos, grupo reducido 0,5 puntos, traballo de investigación/documentación 6,5 puntos.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro. O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas

de asistencia son os establecidos na Normativa de Asistencia a Clases nos Ensinos Adaptados ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno do 25/11/2024 que aprobou o Regulamento de asistencia a clase nas ensinanzas oficiais de grao e master da Universidade de Santiago de Compostela).

O estudantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases, e teña concedida dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas de asistencia coa realización e defensa dun traballo. A temática e a metodoloxía que hai que seguir, para esta compensación, será acordado entre o profesor e o estudantado. O estudantado que ten concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto coa profesora, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior á 10 días desde a data de publicación da acta na que se reconece dita concesión.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas que puntúen, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, estas tarefas poden compensarse coa elaboración de traballos e exercicios que sexan encomendados polo profesor. Unha vez que se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a estudante ten que poñerse en contacto co profesor para o encargo da tarefa compensatoria, nun prazo máximo de 5 días hábiles.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na *Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións*.

Tempo de estudo e traballo persoal

Estudio autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 15 horas

Elaboración de traballos: 15 horas

Visionado e comentario de películas ou documentais: 4 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases expositivas é clave para que o/a estudante poida ir construíndo o corpo teórico da materia necesario para orientar a aprendizaxe práctica.

A participación nas clases interactivas é fundamental para a integración do coñecemento teórico e práctico, e para situar ao/á estudante en contextos profesionais.

Recoméndase ao estudantado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico co profesor para aclarar e orientar sobre a bibliografía necesaria para afondar en aspectos de maior interese.

Manexo dun dicionario de terminoloxía xurídica, polo específico da mesma.

Observacións

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego

CLIS_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego

CLIS_02 Galego (100%)

Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego
TI-ECTS01 Galego (100%)	
Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego
TI-ECTS02 Galego (100%)	
Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego
TI-ECTS03 Galego (100%)	
Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego
TI-ECTS04 Galego (100%)	
Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego
TI-ECTS05 Galego (100%)	
Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego
TI-ECTS06 Galego (100%)	
Docente	Idioma
BARREIRO CARBALLAL, LUIS	Galego

Grao en Traballo Social

Fundamentos de Política Social

2026/2027

Docente: Xoán Carlos Bascuas Jardón

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Primeiro semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

.- Coñecer os fundamentos e compoñentes da Política Social como disciplina académica e a súa relación histórica co Traballo Social.

.- Coñecer e comprender o proceso histórico de reforma social, e as orixes, desenvolvemento e crise do Estado do Benestar.

.- Coñecer e ser capaz de analizar as diferenzas entre os tipos. E modelos de política social, os seus valores de base e os seus resultados.

Contido

Tema 1. O Estado como instrumento da acción política. A orixe do Estado. O Estado moderno. O Estado liberal. O Estado social. O Estado do Benestar.

Tema 2. As ideoloxías e as políticas sociais. Conservadurismo. Liberalismo. Socialismo. Anarquismo. Fascismo. Feminismo. Ecoloxismo. Nacionalismo. Os modelos de política social.

Tema 3. A formación e consolidación do Estado de Benestar. Antecedentes do Estado de Benestar no século XIX. Os comezos do Estado de Benestar no século XX. A consolidación e extensión do Estado de Benestar.

Tema 4. A crise do Estado de Benestar e a súa xestión. A reformulación do Estado interventor. A crise do Estado de Benestar a partir dos anos setenta. A xestión da crise nos anos oitenta: primeira reestruturación do Estado de Benestar. A xestión da crise nos anos noventa: segunda reestruturación do Estado de Benestar. O Estado de Benestar na actualidade: Perfil do Estado de Benestar hoxe en día; Estado de Benestar competitivo?; Estado de Benestar sustentábel?.

Tema 5. A formación, consolidación e reformulación do Estado social español. A experiencia española anterior á Constitución de 1978. A construción do “Estado social

democrático y de derecho” proclamado pola Constitución de 1978. O desenvolvemento do Estado do Benestar: os gobernos socialistas (1982-1996) e os gobernos conservadores (1996-2004). Políticas sociais e o proceso de descentralización territorial.

Tema 6. A Política Social no marco da Unión Europea. ¿Que é a Unión Europea (UE)? A Política Social europea: perspectiva histórica. A Política Social europea no Tratado Constitucional europeo. Os instrumentos financeiros comunitarios e os programas para a Política Social común.

Bibliografía básica e complementaria

- .- Abellán, J. (2012). *Política. Conceptos políticos fundamentales*. Alianza.
- .- Alemán, C. y Fernández García, T. (Coord.). (2006). *Política social y estado de bienestar*. Tirant Lo Blanch.
- .- Basavé, A. (2015). *La cuarta socialdemocracia*. La Catarata.
- .- Corcuff, P. (2008). *Los grandes pensadores de la política*. Alianza.
- .- Fernández A. y Rozas, M. (2013). *Políticas Sociales y Trabajo Social*. Editorial Humanitas.
- .- Fernández, T. e De la Fuente, Y. M. (Coords.). (2009). *Política social y Trabajo Social*. Alianza Editorial.
- .- Lorente, M. A. e Capella, J. R. (2009). *El crack del año ocho. La crisis. El futuro*. Trotta.
- .- Martorell, M. e Juliá, S. (2022). *Manual de Historia política y social de España (1808-2018)*. Alianza.
- .- Molina, I. (2007). *Conceptos fundamentales de ciencia política*. Alianza.
- .- Navarro, V. (Coord.). (2004). *El Estado de Bienestar en España*. Tecnos.
- .- Navarro, V., Torres, J., e Garzón, A. (2011). *Hay alternativa. Propuestas para crear empleo y bienestar social en España*. Sequitur.

Competencias

XENÉRICAS:

- .- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

ESPECÍFICAS:

.- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

TRNASVERSAIS:

- .- Capacidade de análise e síntese .
- .- Capacidade de comunicación oral y escrita.
- .- Capacidade de razoamento crítico.
- .- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- .- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia de clases expositivas, interactivas, titorías en grupo reducido e o traballo persoal.

As sesións de aula nas aulas expositivas teñen como finalidade a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecido no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao estudantado o aprendizaxe autónomo.

A docencia interactiva, de 18 horas distribuídas no cuatrimestre, pretende que o estudantado, individualmente ou en grupo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

No último período do cuatrimestre realizaránse sesións de titorías en grupos reducidos nos que se desenvolverán actividades orientadas á realización do exame final.

A través das titorías asesórase ao estudantado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma polo/a estudante, que supoñen un proceso de autoaprendizaxe.

Sistema de avaliación

Haberá un exame final tipo test, correspondente ás convocatorias oficiais (tanto para a primeira como para a segunda oportunidade), que é necesario superar para aprobar a materia.

O exame final liberará o 70% da nota final.

O 30% restante da nota final se corresponderá coa avaliación continua.

Na Guía da Materia, que se entrega ao comezo das aulas, especifícase o contido e a puntuación correspondente a cada tarefa da avaliación continua.

No caso de non asistir ás aulas nas que se realizan tarefas puntuábeis, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados polo profesor. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a estudante ten que poñerse en contacto co profesor para o encargo da tarefa compensatoria, no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada o acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o estudantado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar ao profesor a tarefa para compensar a puntuación correspondiente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua pódese conservar para cursos posteriores, non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sea incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/a estudante que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido ao profesor da materia (bascuas@euts.es).

O sistema de control de asistencia é o establecido polo Centro. O prazo e as causas polas que se pode xustificar a non asistencia a clase son as contempladas na Regulación que para tal efecto aprobou a USC e as normas propias do Centro.

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás

aulas y que teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios ou traballos que deberá entregar por escrito, despois de acordalo co profesor nunha titoría.

O estudantado que teña concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto co profesor, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior a cinco días hábiles dende a data de publicación da acta na que se reconece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

“Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións”.

Tempo de estudo e traballo persoal

O tempo de estudo e traballo persoal estimado que debe dedicar un estudante para a superación dos Fundamentos da política social é dun total de 99 horas distribuídas do seguinte xeito:

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.

Exercicios: 15 horas.

Lectura de textos: 15 horas.

Elaboración de traballos, visualización de material: 15 horas.

Preparación de exposicións: 04 horas.

Recomendacións para o estudo da materia

Non hai recomendacións específicas, para alén do contacto periódico co profesor e a participación nas aulas interactivas.

Observacións

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente

Idioma

Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
CLIS_01 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
CLIS_02 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS01 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS02 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS03 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS04 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS05 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS06 Galego (100%)	

Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego

Grao en Traballo Social

Fundamentos de Traballo Social

2026/2027

Docente: Mª Purificación García Álvarez

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Castelán (100%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Primeiro semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- Comprender criticamente a natureza do Traballo Social como profesión e como disciplina, e as súas relacións coas diversas Ciencias Sociais
- Identificar os principais grupos de persoas atendidas, tipos de problemas e de respostas, e espazos nos que se desenvolve o Traballo Social nunha sociedade diversa.
- Recoñecer os puntos de contacto e as diferenzas con outras profesións de axuda, da educación e a animación, e coa actividade voluntaria.
- Coñecer e ser capaz de analizar a relación entre as políticas institucionais, as esixencias legais e os límites profesionais no desenvolvemento do Traballo Social

Contido

- I.- O Traballo Social no contexto das Ciencias Sociais. Epistemoloxía, coñecemento, teoría e práctica.
- II.- Natureza, obxecto, fins e obxectivos.
- III.- Elementos constitutivos do Traballo Social: clientes, traballadores/as sociais e os marcos de acción.
- IV.- Principios filosóficos e éticos.
- V.- Principios básicos en Traballo Social.
- VI.- Ámbitos de intervención, competencias e funcións dos traballadores/as sociais.
- VII.- A interdisciplinariedade.
- VIII.- O método en Traballo Social.
- IX.- Principais modelos metodolóxicos.
- X.- Técnicas utilizadas en Traballo Social.

Bibliografía básica e complementaria

Bibliografía básica:

- Acero, C. (2002). Teorías aplicadas en la práctica del TS. *Trabajo Social Hoy*, 28, 35 - 36
- Aguiar, M.J. (2013). *Trabajo Social: Conceptos y Metodología*. Paraninfo
- Aleman, C. e Fernández García, T. (Coords). (2000). *Introducción al Trabajo Social*. Alianza
- Arambarri, P. (2002). Viaje al país de la metodología. *Servicios*

Sociales y Política Social, 57, 32-39

Biestek, F. (1966). *Las relaciones de casework*. Aguilar

Colomer, M. (octubre, 1973). Esquema del método de trabajo social. *RTS* 75, 18-24

Escartín, M. J (1992). *Manual de trabajo social: Modelos de práctica profesional*. Aguacilar

Escartín, M. J. e Suarez, E. (1994). *Introducción al Trabajo Social: Historia y Fundamentos teórico-prácticos*. Aguacilar

Fernández García, T. (Coord). (2009). *Fundamentos del Trabajo Social*. Alianza

Fernández García, T. e Ponce de León, L. (2014). *Nociones Básicas de Trabajo Social*. UNED.

Gallardo, L. e Sánchez, E. (2020). *Para qué servimos las Trabajadoras Sociales?*. Catarata.

Healy, K. (2001). *Trabajo Social: Perspectivas Contemporáneas*. Morata S.L.

Malagón, E. (2012). *Fundamentos de Trabajo Social*. Universidad de Colombia.

Martínez, Mª J. (Coord). (2000). *Para el Trabajo Social: Aportaciones teóricas y prácticas*. Maristán

Morán, J. M. (2006). *Fundamentos del Trabajo Social: Trabajo social y epistemología*. Tirant lo Blanch

Olza, M. e Hernández Aristu, J. (Comps). (2002). *Trabajo Social: Cuestiones sobre el qué y el cómo*. Certeza

Ranquet M. (1996). *Los modelos en trabajo social: Intervención con personas y familias*. Siglo XXI

Red, de la, N. (1993). *Aproximaciones al Trabajo Social*. Siglo XXI

Richmond, M. E. (1996). *El caso social individual*. Talasa

Robertis De, C. (2009). *Fundamentos del trabajo social: Ética y metodología*. Nau Llibres

Rubí, C. (1989). *Introducción al trabajo social*. Llar del Libre

Viscarret, J. J. (2007). *Modelos y métodos de intervención en Trabajo Social*. Alianza

Bibliografía complementaria:

Alayón, N. (1981). *Definiendo al Trabajo Social*. Hvmanitas

Ánder-Egg, E. (1992). *Introducción al Trabajo Social*. Siglo XXI

Asamblea General de Colegios Oficiales DE DTS E AASS.

(1999). *Código Deontológico de la Profesión de Diplomado en Trabajo Social*. Consejo Gral de Colegios Oficiales de DTS.

García Alba, J. e Meilán, J.R. (1993). *Hacia un nuevo enfoque del Trabajo Social*. Narcea

Hill, R. (1992). *Nuevos paradigmas en Trabajo Social: lo social*

natural. Siglo XXI

Howe, D. (1999). *Dando Sentido a la Práctica: Una introducción a la Teoría del Trabajo Social*. Maristán

Kisnerman, N. (1985). *Introducción al Trabajo Social*. Hvmánitas

Lascorz, A. (1998). Modelos de intervención en TS. *Revista Área Social*, 1, 122-134

Moix, M. (1991). *Introducción al Trabajo Social*. Trivium

Payme, M. (1995). *Teorías contemporáneas del trabajo social*.

Paidós

Competencias

Xenéricas:

. Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.

. Ter desenvolvidas as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grao de autonomía.

Específicas:

. Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades, as súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión

. Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

Transversais:

- . Capacidade de análise e síntese
- . Capacidade de comunicación oral e escrita
- . Capacidade de razoamento crítico
- . Capacidade de aprendizaxe autónoma
- . Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia expositiva e interactiva e o traballo persoal do/a estudante fóra da aula, o que permite a súa aprendizaxe autónoma.

Preténdese que o estudabte, individual ou grupalmente, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos; traballo con textos ou datos; traballo con soportes audiovisuais; exposición/presentación de información; aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

A través das titorías asesórase ao estudantado para a realización das actividades dirixidas a desenvolver a capacidade de aprendizaxe autónoma.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia emprégase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espacio propio, ao que o estudantado accede con chave.

Tanto a docencia expositiva como a interactiva impartiranse de xeito presencial.

O seguimento realizarase a través da lista de participación nos prácticos, tarefas e traballos individuais e/ou en grupo, establecidos na Guía da materia.

As titorías reducidas se realizarán de xeito presencial.

Sistema de avaliación

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos no Regulamento de asistencia a clase nas ensinanzas oficiais de grao e master da USC (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de novembro de 2024).

Todo o estudantado que teña ausencias xustificadas, terá que poñerse en contacto coa profesora a través do correo (purinaga@euts.es) para establecer a tarefa compensatoria, no caso de que unha actividade de puntuación sexa axeitada (cun prazo máximo para recoller o material e devolver a actividades de 5 días hábiles dende a data de xustificación do acta).

O estudiantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases interactivas e teña concedida a dispensa de asistencia, terá un prazo de 5 días dende a data de publicación da acta para contactar coa docente mediante o correo electrónico (purinaga@euts.es) y poderán compensar a falta de asistencia coa realización das tarefas, prácticos ou traballos por escrito, establecidos pola docente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua pode manterse para cursos posteriores (variando a puntuación en caso de cambios no número ou tipo de tarefa, práctico e traballo). O estudante que non superen a materia e queiran manter a puntuación obtida, deberán comunicarllelo a la docente da materia nos primeiros 15 días ao comenzo do cuatrimestre, por correo electrónico (purinaga@euts.es).

Poderanse dar cambios, sempre beneficiosos para a aprendizaxe do estudante, na avaliación continua, no momento en que se chegue a acordos entre a profesora e os estudantes.

Plaxio e uso indebido das tecnoloxías

“Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións”

A avaliación da materia realizase mediante a avaliación continua combinada con proba final, que é complementaria nas dúas oportunidades.

A proba final terá un peso do 60% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 40%, que será de 2 puntos para traballos individuais e de 2 para traballos grupais.

É necesario acadar unha puntuación mínima de 3,5 (dun total de 6) na proba final para poder engadir a puntuación da avaliación continua. A materia aprobarase cando se chegue a un 5.

Na Guía académica especificarase o contido e a puntuación correspondente a cada unha das tarefas, prácticas e traballos da avaliación continua, que a profesora entregará ao comenzo das clases.

Tempo de estudo e traballo persoal

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas

Preparación de exposicións: 4 horas

Total: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases expositivas é clave para que o estudiantado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctico.

A participación nas clases interactivas é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para situar ao estudante en contextos profesionais.

Recoméndase ao esdudantado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder profundar nas parcelas de maior interese, a través do correo electrónico (purinaga@euts.es).

Observacións

Linguas de docencia

CLE_01 Castelán (100%)

Docente

Idioma

García Álvarez, Purificación		Castelán
CLIS_01		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
CLIS_02		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
TI-ECTS01		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
TI-ECTS02		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
TI-ECTS03		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
TI-ECTS04		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
TI-ECTS05		Castelán (100%)
Docente	Idioma	
García Álvarez, Purificación	Castelán	
TI-ECTS06		Castelán (100%)

Docente	Idioma
García Álvarez, Purificación	Castelán

Grao en Traballo Social

Historia do Traballo Social

2026/2027

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Primeiro semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- Comprender criticamente a natureza do Traballo Social como profesión e como disciplina, e as súas relacións coas diversas Ciencias Sociais.
- Coñecer os principais elementos da historia do Traballo Social e as tendencias actuais do mesmo.
- Coñecer as principais correntes teóricas constitutivas do Traballo Social como disciplina.

Contido

Tema 1. Precedentes históricos e referentes da acción social no mundo

Tema 2. Precursoras do Traballo Social en Europa e Estados Unidos

Tema 3. Concepción Arenal, precursora do Traballo Social en España

Tema 4. A esixencia da formación no Traballo Social

Tema 5. O Traballo Social entre os totalitarismos.

Tema 6. A estrutura colexial do Traballo Social

Tema 7. O Traballo Social no século XXI

Bibliografía básica e complementaria

BÁSICA:

Addams, J. (2013). *Hull House: el valor de un centro de acción social*. CGTS; Paraninfo.

Arenal, C. (1993). *El Visitador del Pobre: La Beneficencia, la Filantropía y la Caridad*. Atlas.

Bastidas, V., Ginnett, K. e Obando, V. (2019). Octavia Hill y sus aportes en el origen de Trabajo Social en la Inglaterra del siglo XIX. *Trabajo Social*, 22(1), 203-223.

Capilla, A. e Villadóniga, J. C. (2004). *Los pioneros del Trabajo Social: Una apuesta por descubrirlos*. EUTS de Huelva.

Colomer, M. (2009). *El Trabajo Social que yo he vivido*. Impulso a la Acción Social.

Fernández, T. e Alemán, C. (Coords.). (2003). *Introducción al Trabajo Social*. Alianza.

Fernández, T. e de Lorenzo, R. (Coords.). (2014). *Trabajo Social: una historia global*. McGraw-Hill Educación.

Herra, M. e Ahedo, J. (Coords.). (2013). *El trabajador social del*

siglo XXI. Universidad de la Rioja.

Idareta, F. (2020). *Concepción Arenal: Reformadora moral y social desde la compasión*. Paraninfo.

Ioakimidis, V. e Wyllie, A. (Eds.). (2023). *Social work's histories of complicity and resistance: A tale of two professions*. Policy Press.

Ioakimidis, V. e Trimikliniotis, N. (2020). Making sense of social work's troubled past: Professional identity, collective memory and the quest for historical justice. *The British Journal of Social Work*, 50(6), 1890-1908.

Martínez-Herrero, I. M. e Ioakimidis, V. (2020). Las "Historias oscuras" del Trabajo Social y su importancia desde el enfoque de los Derechos Humanos. En *Los objetivos de desarrollo sostenible desde una perspectiva de derechos humanos, el Trabajo Social y la comunicación* (pp. 185-206). Tirant lo Blanch.

Miranda, M. (2004). *De la caridad a la ciencia. Pragmatismo, interaccionismo simbólico y Trabajo Social*. Mira.

Moix, M. (2006). *Teoría del Trabajo Social*. Síntesis.

Nogal, E. (2008). Alice Salomon (1872-1948). *Trabajo Social Hoy*, 173-180.

Raya, E., Caparrós, N., Lorente, B. e Anaut, S. (2018). *Ciencia y esencia en la práctica del Trabajo Social*. Tirant humanidades.

Raya, E. e Fernández, D. (2016). *Trabajo Social: ciencia y esencia*. Universidad de La Rioja.

Richmond, M. E. (2005). *Diagnóstico Social*. Siglo XXI.

Verde-Diego, C., García-Vázquez, Y. e Vázquez-Pérez, R. (2024). Historia del Trabajo Social en España. En J. Garcés (Ed.), *Tratado general de Trabajo Social, servicios sociales y política social* (pp. 31-81). Tirant Humanidades.

COMPLEMENTARIA:

Addams, J. (1910). *Twenty Years At Hull-House*. The Macmillan Company.

Alemán, C. E. e Fernández, T. (2007). *Introducción a los servicios sociales*. UNED

Ander-Egg, E. (1984). *Historia del Trabajo Social*. Humanitas

Cebolla, O. (2022). *Diez historias asombrosas de trabajadoras sociales*. Canal de lo Social.

CGTS. (1990). Trabajo social en España: situación y perspectivas. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 20.

CGTS. (2013). La intervención social en tiempos de malestares [Monográfico]. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*.

Manresa, M. C., Ponte, F. e Pascual, J. (2020). La institución de la Gota de Leche de Santiago de Compostela (1904-1980). *Cuadernos de Estudios Gallegos*, LXVII(133), 319-350.

Moix, M. (1991). *Introducción al Trabajo Social*. Trivium.

Molina, M. V. (1994). *Las enseñanzas del Trabajo Social en España 1932-1983*. Universidad Pontificia de Comillas.

Competencias

Xenéricas:

. Posuír e comprender os coñecementos que definen o Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.

Específicas:

. Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades, as súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión
. Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

Transversais:

. Capacidade de análise e síntese
. Capacidade de comunicación oral e escrita
. Capacidade de razoamento crítico
. Capacidade de aprendizaxe autónoma
. Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A ensinanza distribúese en diferentes tipos de sesións: expositivas (para o grupo clase no seu conxunto), interactivas (para a metade do grupo clase) e titorías en grupo reducido. Ademais, ten un alto compoñente de traballo persoal e autónomo por parte do estudantado.

Malia que a finalidade das clases expositivas é a explicación dos aspectos básicos do temario, buscarase de forma continua a participación activa do estudantado, na procura do dinamismo e fluidez característicos das metodoloxías activas e participativas de ensinanza.

Na docencia interactiva haberá unha carga importante de traballo en grupo mediante metodoloxías de aprendizaxe cooperativo.

Finalmente, as titorías de grupos reducidos poderanse destinar á exposición de traballos grupais, á supervisión do traballo persoal e autónomo do estudantado e/ou á realización de tarefas específicas para afianzar a integración dos contidos da materia.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia divídese entre a parte teórica e a parte práctica. Seguindo o recollido na memoria do título de Grao en Traballo Social, a parte teórica terá un peso dun 75% (7,5 puntos) e a parte práctica terá un peso dun 25% (2,5 puntos) sobre a cualificación global da materia.

É preciso acadar como mínimo 3,75 puntos na parte teórica e 1,25 puntos na parte práctica para sumar a puntuación de ambas partes. Do mesmo xeito, nos casos en que a actividade ou tarefa implique a exposición ou defensa pública da mesma, a non asistencia e realización desta, implicará a non avaliación da actividade ou tarefa en cuestión. Na guía docente da materia especificaranse as tarefas, actividades ou probas relativas á avaliación teórica e á avaliación continua (parte práctica).

Cando houbese algunha actividade avaliable en clase e non asistindo á esta o estudantado xustifícase a súa ausencia segundo o recollido no Regulamento de asistencia a clase nas ensinanzaas oficiais de grao e master da USC (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de novembro de 2024), dita actividade poderá ser compensada segundo indique o docente da materia. Xustificada formalmente a ausencia, o estudantado terá 5 días hábiles para solicitar ó docente a realización de dita tarefa compensatoria.

No caso de superar só unha das partes da materia (teórica ou práctica), sempre que se superen as puntuacións mínimos establecidas anteriormente, esta puntuación poderá conservarse para cursos posteriores. Neste sentido, o estudatando debera solicitalo ó docente mediante correo electrónico durante o mes de setembro do curso en cuestión.

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudiantado con dispensa de asistencia concedida deberá poñerse en contacto co profesor por correo electrónico, nun prazo non superior a 5 días hábiles dende a data de publicación da acta na que se recoñeza a concesión da dispensa. Calquera información respecto ás actividades, ó sistema de avaliación e as pautas de entrega das tarefas estarán dispoñibles na guía docente e/ou no espazo web da materia de *Historia do Traballo Social* aloxado na páxina web da EUTS (www.euts.es).

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

- A recuperación da parte teórica realizarase nas datas oficialmente establecidas.
- A recuperación da parte práctica só estará dispoñible na propia convocatoria para o estudiantado con resolución favorable da xustificación da falta o día dunha actividade, tarefa ou proba puntuable. O estudiantado ten un prazo de 5 días hábiles para pórse en contacto co docente a través do correo electrónico (breoganr@euts.es).
- Quen non entregue as actividades programadas nos prazos estipulados, salvo causas debidamente xustificadas e acreditadas, só poderán recuperalas na 2ª convocatoria baixo as indicacións do docente.
- As notas das partes aprobadas (teórica ou práctica) na 1ª convocatoria gardaranse para a 2ª convocatoria.

PLAXIO E/OU USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

A Normativa de avaliación do rendemento académico do estudiantado e de revisión de cualificacións recolle as indicacións ante a realización de traballos fraudulentos no seo da USC.

Tempo de estudo e traballo persoal

O traballo persoal do estudiantado para a superación exitosa da materia require de 99 horas de traballo autónomo pola súa parte incluíndo diferentes tipoloxías de actividades ou tarefas, así como distintas metodoloxías de ensinanza-aprendizaxe.

Recomendacións para o estudo da materia

Participar nas clases é esencial para integrar os coñecementos teóricos e prácticos.

Recoméndase levar o estudo da materia ó día, dado que se trata dunha materia que presenta a evolución natural do devir histórico do Traballo Social. Isto implica que coñementos máis recentes, aséntase sobre a interiorización e comprensión de coñecementos previos.

Recoméndase manter contacto periódico co docente da materia para a resolución de dúbidas e/ou a orientación bibliográfica que permita afondar nos aspectos de maior interese.

Observacións

Recoméndase ler a guía docente da materia que se facilita o primeiro día de clase no espazo web da materia. Alí recóllese a planificación, datas importantes, actividades, bibliografía, etc.

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
---------	--------

Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego
----------------------------	--------

CLIS_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
---------	--------

Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego
----------------------------	--------

CLIS_02 Galego (100%)

Docente	Idioma
---------	--------

Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego
----------------------------	--------

TI-ECTS01 Galego (100%)

Docente	Idioma
---------	--------

Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego
----------------------------	--------

TI-ECTS02 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS03 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS04 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS05 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS06 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	

2º Cuadrimestre

Grao en Traballo Social

Fundamentos de Psicoloxía

2026/2027

Docente: Xiana Vilas Castro

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Segundo semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer as achegas das distintas teorías psicolóxicas acerca do comportamento humano.
- Coñecer os procesos psicolóxicos básicos e elementos fundamentais que configuran o comportamento humano.
- Comprender a dimensión social dos procesos subxectivos e de formación de identidades persoais.
- Coñecer e ser capaz de analizar os procesos de interacción interpersoal.
- Identificar os procesos de formación, desenvolvemento e interacción dos grupos e comunidades.

Contido

- I. Introducción á Psicología como ciencia e biología da conducta.
- II. Procesos psicolóxicos básicos.
- III Intelixencia e Aprendizaxe.
- IV. Personalidade e conducta social.
- V. Procesos grupais e intergrupais: estereotipos, prexuízos e discriminación.
- VI. Interacción social: Procesos de influencia, agresión e violencia.

Bibliografía básica e complementaria

BÁSICA

Delgado, M. L. (Coord.). (2015). *Fundamentos de Psicología para ciencias sociales y de la salud*. Editorial Médica Panamericana.

Sabucedo, J. M. e Morales, J. F. (Coords.). (2015). *Psicología social*. Editorial Médica Panamericana.

COMPLEMENTARIA

Aguado, L. (2018). *Emoción, afecto y motivación*. Alianza.

Chance, P. (2001). *Aprendizaje y conducta*. Manual Moderno.

Domja, M. (2019). *Fundamentos del condicionamiento y el aprendizaje*. Manual moderno.

Gaviria, E., Lòez-Sáez, M. e Cuadrado, M. I. (2019). *Introducción a la psicología social*. UNED.

Goldstein, E. B. (1999). *Sensación y percepción*. Thomson.

- Greenwood, J. D. (2009). *Historia de la Psicología: Un enfoque conceptual*. McGraw Hill.
- Gross, R. D. (2004). *Psicología: La ciencia de la mente y la conducta*. Manual Moderno.
- Hogg, M. (2010). *Psicología Social*. Panamericana.
- Marín, M. e Martínez, R. (2012). *Introducción a la psicología social*. Pirámide.
- Morris, C. G. e Maisto, A. A. (2011). *Introducción a la Psicología*. Pearson.
- Moya, M., Segura, I. e Buck, S. (2000). *Psicología social. Aplicación a los problemas sociales*. Editorial Médica Panamericana.
- Myers, D. G. e Twenge, J.M. (2022). *Social Psychology*. McGraw Hill.
- Nevid, J. S. (2009). *Psicología: Concepto y aplicaciones*. Cengage.
- Palmero, F. e Martínez, F. (Coords.). (2008). *Motivación y emoción*. McGraw Hill.
- Pons, X. (2022). *El marco teórico de la psicología social*. Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. e Loftus, G. (2003). *Introducción a la Psicología*. Thomson Learning.
- Wade, C. e Tabriz, C. (2003). *Psicología*. Pearson.

Competencias

XENÉRICAS

Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais no campo da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

ESPECÍFICAS

Coñecer a realidade social, as teorías sociais, así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

TRANSVERSAIS

Capacidade de análise e síntese
Capacidade de comunicación oral e escrita
Capacidade de razoamento crítico

Capacidade de aprendizaxe autónoma

Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A proposta metodolóxica pretende conxugar o formato maxistral das clases expositivas coas metodoloxías activas e participativas das clases interactivas e co traballo autónomo e o autoaprendizaxe por parte do estudantado.

Preténdese que o estudantado participe activamente na construción do coñecemento a través do manexo da bibliografía e da resolución de casos ós que deberá aplicar destrezas de observación, análise e interpretación da información.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia empléase a web propia do centro, na que cada materia ten seu espazo propio, ó que o estudantado accede coa chave.

Sistema de avaliación

A avaliación da asignatura realizarase mediante un examen final que supondrá o 75% da nota e mediante a avaliación continua, sendo esta o 25% restante. Soamente se sumará a puntuación obtida na avaliación continua se no exame alcanzanse a cualificación de Apto.

Na avaliación continua cualificarase a asistencia ás clases expositivas (máxima puntuación posible 0,5 pts) e o resto da puntuación (máximo 2 pts) será para tarefas que se poidan realizar tanto nas clases expositivas como nas clases interactivas e fóra da clase.

A guía da materia que se entrega ao comezo das clases especifica o desenvolvemento da ensinanza, as indicacións e puntuacións de cada exercicio así como a puntuación de asistencia a clase desglosada.

No caso de non asistir ás clases nas que realízanse tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas da asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios que lle sexan encomendados pola profesora. Unha vez confirmada a xustificación das faltas de asistencia, o/a estudante ten que poñerse en contacto coa

profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que se proceda a realización dunha actividade puntuable. Ó efecto, unha vez publicada a acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o/a estudante ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar á profesora a tarefa para compensar a puntuación correspondente.

A puntuación obtida nas actividades da avaliación continua poderá conservarse en cursos posteriores non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminadas e/ou sexa incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no su momento, modificaráse pola equivalente actual. O/a estudante que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido á profesora da materia durante o primeiro mes de clase.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos no Regulamento de asistencia a clase nas ensinanzas oficiais de grao e master da USC (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de novembro de 2024).

DISPENSA DE ASISTENCIA

O/a estudante que xustifique a imposibilidade de asistir as clases e teña concedida a dispensa de asistencia, deberá realizar as tarefas por dispensa de asistencia que serán comunicadas ao estudantado por correo electrónico unha vez se poñan en contacto coa profesora da materia, nun prazo non superior os 5 días hábiles dende a data de publicación do acta na que se recoñece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

"Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendimento académico dos/das estudantes e de revisión de calificacións"

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas
Exercicios: 15 horas
Lectura de textos: 10 horas
Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas
Outras tarefas: 4 horas
TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Dado o carácter básico da materia e a súa ubicación no plan de estudos, non se indican requisitos previos para a superación da mesma.

É importante que o estudantado se implique activamente dende o comenzo na dinámica e funcionamento da materia para poder superala con éxito.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para posicionar ao estudantado nos contextos profesionais.

Recoméndase, durante el desenvolvemento temporal da materia, manter un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder coñecer as parcelas de maior interese.

Observacións

Respecto a la bibliografía recoméndase tamén consultar a que se presenta na Guía da materia, e revisar periódicamente a web da materia donde subiránse contidos recentes (novas ou artigos recentes).

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente

Idioma

VILAS CASTRO, XIANA

Galego

CLIS_01 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
CLIS_02 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
TI-ECTS01 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
TI-ECTS02 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
TI-ECTS03 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
TI-ECTS04 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
TI-ECTS05 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	
VILAS CASTRO, XIANA	Galego	
TI-ECTS06 Galego (100%)		▼
Docente	Idioma	

VILAS CASTRO, XIANA

Galego

Grao en Traballo Social

Historia dos Sistemas de Benestar Social

2026/2027

Docente: Xoán Carlos Bascuas Jardón

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Segundo semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer e comprender o obxecto e os mecanismos de actuación e xeitos de provisión dos Servizos Sociais no ámbito español e europeo, así como a estrutura xeral e a organización.
- Coñecer e comprender o obxecto e os mecanismos de actuación e xeitos de provisión dos subsistemas de benestar social (saúde, educación, garantía de ingresos, vivenda, etc.) no ámbito español e europeo, así como a súa estrutura xeral e a súa organización.
- Coñecer e comprender o obxecto e os mecanismos de actuación da cooperación ao desenvolvemento.

Contido

- I.- Política social e sistemas de benestar no marco do desenvolvemento da actividade profesional de Traballo Social. O obxecto e os mecanismos de actuación e formas de provisión desde unha perspectiva histórica.
- II.- Estrutura xeral e organización estatal en relación aos sistemas de benestar.
- III.- Política social e Educación.
- IV.- Política social e Sanidade.
- V.- Política social e Vivenda.
- VI.- Política social e Emprego.
- VII.- Política social e Seguridade Social.
- VIII.- Política social e Servizos Sociais.
- IX.- Estrutura dos sistemas de benestar nunha perspectiva europea.
- X.- A cooperación ao desenvolvemento e as Administracións Públicas.

Bibliografía básica e complementaria

- .- Abellán, J. (2012). *Política. Conceptos políticos fundamentales*. Alianza.
- .- Borrajo, E. (2011). *Introducción al derecho del trabajo*. Tecnos.
- .- Colom, D. (2008). *El trabajo social sanitario*. Siglo XXI.
- .- Fernández, T. e De la Fuente, Y. M^a. (Coords.). (2009). *Política social y Trabajo Social*. Alianza Editorial.
- .- Martorell, M. e Juliá, S. (2022). *Manual de Historia política y social de España (1808-2018)*. Alianza.
- .- Mira-Perceval, M.T., De Alfonso, N. e Giménez, V. (2007). *Servicios Sociales: estructura dinámica, políticas y estrategias en España y la Comunidad Valenciana*. Universidad de Alicante.
- .- Navarro, V. e Torres, J. (2013). *Lo que debes saber para que no te roben la pensión*. Espasa.

Competencias

Na Memoria do Título de Grao en Traballo Social sinálase que esta materia contribúe a acadar as seguintes competencias, vinculadas cos obxectivos propostos para a titulación:

Competencias xenéricas:

- .- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

Competencias específicas:

- .- Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión:
- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

Competencias transversais:

- .- Capacidade de análise e síntese.
- .- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- .- Capacidade de razoamento crítico.
- .- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- .- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia de clases expositivas, interactivas, titorías en grupo reducido e o traballo persoal.

As sesións de aula nas aulas expositivas teñen como finalidade a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecido no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao estudantado o aprendizaxe autónomo.

A docencia interactiva, de 18 horas distribuídas no cuatrimestre, pretende que o estudantado, individualmente ou en grupo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

No último período do cuatrimestre realizaránse sesións de titorías en grupos reducidos nos que se desenvolverán actividades orientadas á realización do exame final.

A través das titorías asesórase ao estudantado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma polo/a estudante, que supoñen un proceso de autoaprendizaxe.

Sistema de avaliación

Haberá un exame final tipo test, correspondente ás convocatorias oficiais (tanto para a primeira como para a segunda oportunidade), que é necesario superar para aprobar a materia.

O exame final liberará o 70% da nota final.

O 30% restante da nota final se corresponderá coa avaliación continua.

Na Guía da Materia, que se entrega ao comezo das aulas, especifícase o contido e a puntuación correspondente a cada tarefa da avaliación continua.

No caso de non asistir ás aulas nas que se realizan tarefas puntuábeis, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia,

poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados polo profesor. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a estudante ten que poñerse en contacto co profesor para o encargo da tarefa compensatoria, no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada o acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o estudantado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar ao profesor a tarefa para compensar a puntuación correspondiente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua pódese conservar para o curso posterior, non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sea incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/l estudante que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido ao profesor da materia (bascuas@euts.es).

O sistema de control de asistencia é o establecido polo Centro. O prazo e as causas polas que se pode xustificar a non asistencia a clase son as contempladas na Regulación que para tal efecto aprobou a USC e as normas propias do Centro.

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás aulas y que teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios ou traballos que deberá entregar por escrito, despois de acordalo co profesor nunha titoría.

O estudantado que teña concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto co profesor, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior a cinco días hábiles dende a data de publicación da acta na que se reconece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

“Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións”.

Tempo de estudo e traballo persoal

O tempo de estudo e traballo persoal do estudantado estímase en 99 horas distribuídas como segue:

- .-Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.
- .-Exercicios: 15 horas.
- .-Lectura de textos: 15 horas.
- .-Elaboración de traballos, visualización de material: 15 horas.
- .-Preparación de exposicións orais: 4 horas.

Recomendacións para o estudo da materia

Non hai recomendacións específicas, para alén do contacto periódico co profesor e a participación nas aulas interactivas.

Observacións

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego

CLIS_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego

CLIS_02 Galego (100%)

Docente	Idioma
---------	--------

Bascuas Jardón, Xoán Carlos		Galego
TI-ECTS01		Galego (100%)
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS02		Galego (100%)
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS03		Galego (100%)
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS04		Galego (100%)
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS05		Galego (100%)
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	
TI-ECTS06		Galego (100%)
Docente	Idioma	
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego	

Grao en Traballo Social

Antropoloxía Social e Cultural

2026/2027

Docente: Xoán Carlos Bascuas Jardón

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Segundo semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

- .- Coñecer os procesos e elementos fundamentais que configuran o comportamento humano no medio social e a relación entre a persoa e o contorno.
- .- Coñecer as achegas das distintas teorías antropolóxicas acerca do comportamento humano na realidade social.
- .- Comprender a dimensión social dos procesos subxectivos e de formación de identidades sociais.
- .- Identificar os procesos de formación, desenvolvemento e evolución das persoas, as familias, os grupos, as organizacións e as comunidades.
- .- Comprender e valorar as perspectivas doutras culturas recoñecendo a diversidade cultural e humana.

Contido

Tema 1. Definición e obxecto da Antropoloxía. Definición da Antropoloxía xeral. Ramas da Antropoloxía. Definición de Antropoloxía social e cultural. Obxecto de estudo da Antropoloxía social e cultural. Relacións da Antropoloxía con outras ciencias. Sociedade e cultura. Técnicas de investigación.

Tema 2. Antropoloxía ecolóxica e económica. Adaptación ao medio ambiente: factores tecnolóxicos e económicos. Tipos de subsistencia: formas de produción. Organización e división do traballo. Tipos de intercambio: reciprocidade, redistribución, intercambio de mercado. Redistribución: exemplo clásico de potlatch. Sociedades industrializadas.

Tema 3. Sistemas de parentesco e matrimonio. Parentesco. Matrimonio. Roles de xénero.

Tema 4. Control social e organización política. Definicións de política e poder. Sistemas de organización política. Control social. Milenarismo ou revitalización.

Tema 5. Antropoloxía cognitiva. Linguaxe, comunicación e

cultura. Crenzas e tipos de cultos: teorías e conceptos xerais.

Tema 6. Antropoloxía aplicada. Definición de antropoloxía aplicada. Investigación, teoría e práctica. Antropoloxía da medicina. Antropoloxía urbana.

Tema 7. Sistema mundial. Estratificación. Teoría do sistema mundial. Sistemas de estratificación. Etnicidade e racismo; tolerancia e conflito. Colonialismo e desenvolvemento.

Bibliografía básica e complementaria

- Augé, M. e Colleyn, J. P. (2023). *Qué es Antropología*. (2ª ed.). Paidós.
- Balandier, G. (2015). *Antropología política*. Del Sol.
- Ember, C. R., Ember, M. y Peregrine, P. N. (2024). *Antropología*. (15ª ed.). Pearson.
- Fox, R. (2015). *Sistemas de parentesco y matrimonio*. Alianza Editorial.
- Harris, M. (2007). *Introducción a la antropología general*. Alianza.
- Harris, M. (2021). *Antropología cultural* (4ª ed.). Alianza.
- Kottak, C. P. (2020). *Antropología Cultural. Espejo para la Humanidad*. (19º ed.). McGraw Hill.
- Lisón, C. (2004). *Brujería, Estructura social y simbolismo en Galicia*. Akal.
- Lisón, C. (Ed.). (2007). *Introducción a la Antropología social y cultural. Teoría, método y práctica*. Akal.
- Mariño, X. (2014). *Antropoloxía de Galicia*. (2ª ed.) Xerais.
- Martin, A. (2006). *Antropología del género. Culturas, mitos y estereotipos sexuales*. Cátedra.
- Martínez, M. L. (2020). *El Arte del ser humano. Fundamentos de Antropología*. Editorial CEF.
- Oliver, J. (2013). *Antropología*. Alianza.
- Peacock, J. (2005). *La lente antropológica*. Alianza.
- Segalen, M. (2005). *Ritos y rituales contemporáneos*. Alianza.

Competencias

XENÉRICAS:

.- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

ESPECÍFICAS:

.- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.

TRANSVERSAIS:

- .- Capacidade de análise e síntese .
- .- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- .- Capacidade de razoamento crítico.
- .- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- .- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia de clases expositivas, interactivas, titorías en grupo reducido e o traballo persoal.

As sesións de aula nas aulas expositivas teñen como finalidade a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecido no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao estudantado o aprendizaxe autónomo.

A docencia interactiva, de 18 horas distribuídas no cuadrimestre, pretende que o estudantado, individualmente ou en grupo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

No último período do cuadrimestre realizaránse sesións de titorías en grupos reducidos nos que se desenvolverán actividades orientadas á realización do exame final.

A través das titorías asesórase ao estudantado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma polo/a estudante, que supoñen un proceso de autoaprendizaxe.

Sistema de avaliación

Haberá un exame final tipo test, correspondente ás convocatorias oficiais (tanto para a primeira como para a segunda oportunidade), que é necesario superar para aprobar a materia.

O exame final liberará o 60% da nota final.

O 40% restante da nota final se corresponderá coa avaliación continua.

Na Guía da Materia, que se entrega ao comezo das aulas, especifícase o contido e a puntuación correspondente a cada tarefa da avaliación continua.

No caso de non asistir ás aulas nas que se realizan tarefas puntuábeis, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados polo profesor. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a estudante ten que poñerse en contacto co profesor para o encargo da tarefa compensatoria, no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada o acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o estudantado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar ao profesor a tarefa para compensar a puntuación correspondiente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua pódese conservar para cursos posteriores, non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sea incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/A estudante que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido ao profesor da materia (bascuas@euts.es).

O sistema de control de asistencia é o establecido polo Centro. O prazo e as causas polas que se pode xustificar a non asistencia a clase son as contempladas na Regulación que para tal efecto aprobou a USC e as normas propias do Centro.

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudiantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás aulas y que teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios ou traballos que deberá entregar por escrito, despois de acordalo co profesor nunha titoría.

O estudiantado que teña concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto co profesor, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior a cinco días hábiles dende a data de publicación da acta na que se reconece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

“Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións”.

Tempo de estudo e traballo persoal

O tempo de estudo e traballo persoal estimado que debe dedicar un estudante para a superación da Antropoloxía Social e Cultural é dun total de 99 horas distribuídas do seguinte xeito:

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.

Exercicios: 15 horas.

Lectura de textos: 10 horas.

Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas.

Preparación de exposicións: 04 horas.

Recomendacións para o estudo da materia

Non hai recomendacións específicas, para alén do contacto periódico co profesor e a participación nas aulas interactivas.

Observacións

Linguas de docencia

CLE_01 Galego (100%)

Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
CLIS_01 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
CLIS_02 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS01 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS02 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS03 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS04 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego
TI-ECTS05 Galego (100%)	
Docente	Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos	Galego

TI-ECTS06 Galego (100%)		▼
Docente		Idioma
Bascuas Jardón, Xoán Carlos		Galego

Grao en Traballo Social

Fundamentos de Economía

2026/2027

Docente: Artur Tamazian Shamajian

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Castelán (100%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Segundo semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

Dacordo co exposto na memoria do Grao en Traballo Social da EUTS os obxetivos básicos da asignatura son os seguintes:

- Coñecer os conceptos básicos da Economía.
- Coñecer os conceptos fundamentais e adquirir as destrezas básicas de xestión económica (orzamentos, contabilidade, etc.), así como da creación de organizacións e formas de autoemprego.
- Coñecer os conceptos básicos de Responsabilidade Social nas Empresas e a súa xestión.
- Ser capaz de aplicar mecanismos de xestión económica de recursos e servizos.

Contido

Para acadar os obxetivos plantexados para a asignatura os contidos xerais da materia son os seguintes:

- Conceptos básicos de Economía.
- Ferramentas básicas de xestión económica: Técnicas orzamentarias e réxime contable.
- Creación de entidades económicas e a súa vinculación ca xeración de emprego e formas de autoemprego.

A continuación expóñense os descriptors básicos do contido de cada un dos temas que integran o programa de docencia expositiva e interactiva:

Tema 1

Técnicas e instrumentos de análise en Economía

Descrición das diferentes técnicas e instrumentos que se empreñan no análise económico teórico e aplicado. Especial incidencia no concepto de relación funcional e no análise de representacións gráficas teóricas e de datos estatísticos.

Tema 2

Axentes económicos e sistemas económicos

Estudo sistemático dos diferentes axentes que interveñen na actividade económica, con especial incidencia nas organizacións empresariais e no análise das súas actividades e estados contables. Explicación do esquema do fluxo circular da renda. Estudo teórico e aplicado das diferentes formas de organización da actividade económica dun país e

da súa vinculación cas principais doutrinas económicas.

Tema 3

O funcionamento do mercado

Análise dos fundamentos básicos da lei da oferta e da demanda e dos elementos determinantes do comportamento dos mercados. Análise matemático e gráfico dos procesos de determinación de prezos de mercado. Estudo dos fallos do mercado e das súas posibles solucións.

Tema 4

O papel económico do Estado

Estudo das xustificacións existentes para a intervención pública na economía e das funcións económicas do Estado nunha economía moderna. Análise de procesos orzamentarios públicos e das diferentes medidas de política económica.

Tema 5

Indicadores económicos e sociais

Análise dos principais indicadores da situación económica e social dun país. Especial atención ó PIB como indicador económico básico e ó IDH como principal indicador da situación socioeconómica (benestar social) dun país. Introducción ós indicadores de desenvolvemento sustentable.

Tema 6

O diñeiro e o financiamento da economía

Estudo do concepto, as funcións e o proceso de creación de diñeiro nunha economía moderna. Análise dos tipos de xuro e do funcionamento das institucións e os mercados financeiros no proceso de financiamento da actividade económica. Estudo do Banco Central e da inflación.

Tema 7

Estudo de concepto e as funcións da Responsabilidade Social Corporativa (RSC). Indicadores da RSC . O crecemento económico sustentable e a RSC.

Tema 8

A distribución da renda e as políticas sociais

Estudo teórico e aplicado sobre os determinantes e a medición da distribución da renda e da riqueza nun país. Análise da xustiza distributiva como obxectivo de política socioeconómica. Estudo das políticas económicas e sociais

de carácter redistributivo.

Programa de traballo exclusivo para grupos interactivos:

Está previsto que cada grupo interactivo dispoña dun total de seis sesións ó longo do curso. A programación inicial consiste en desenvolver en clase unha selección das seguintes actividades, dun elevado grao de flexibilidade, dado que ese desenvolvemento depende de numerosos factores que haberá que avaliar durante o transcurso do cuatrimestre:

1. Lectura inicial sobre a materia e preguntas de comprensión de conceptos.
2. Exercicio/práctica sobre análise contable de estados financeiros.
3. Exercicio/práctica sobre funcionamento do mercado e determinación de prezos.
4. Exercicio/práctica sobre orzamentos públicos.
5. Exercicio/práctica sobre indicadores económicos.
6. Exercicio/práctica sobre indicadores de benestar social.
7. Exercicio/práctica sobre indicadores do mercado de traballo.
8. Exercicio/práctica sobre distribución da renda e discusión de políticas redistributivas.
9. Outros exercicios/prácticas, lecturas ou actividades diversas.

Bibliografía básica e complementaria

Alesina, A. e Giavazzi, F. (2009). *El futuro de Europa. Reforma o Declive*. Antoni Bosch.

Amat, O. (2008). *Análisis Económico-Financiero* (20ª ed.). Gestión 2000.

Brealey, R., Myers, S. e Allen, F. (2010). *Principios de Finanzas Corporativas* (9ª ed.). McGraw-Hill.

Cuadrado, J. R. (2010). *Política Económica. Elaboración, objetivos e instrumentos* (4ª ed.). McGraw-Hill.

Dasgupta, P. (2009). *Economía: Una breve introducción*. Alianza Editorial Economía.

Esping-Andersen, G. (2000). *Fundamentos sociales de las economías postindustriales*. Ariel.

Esping-Andersen, G. e Palier, B. (2010). *Los tres grandes retos del Estado del Bienestar*. Ariel.

Fernández Díaz, A., Parejo Gámir, J. A. e Rodríguez Sáiz, L. (2006). *Política Económica* (4ª ed.). McGraw-Hill.

Global Reporting Initiative (2011). *Guía para la elaboración de memoria de Sostenibilidad*.

<https://www.globalreporting.org/resource/library/Spanish-G3.1-Complete.p...>

González, J. J. e Requena, M. (Eds.). (2008). *Tres décadas de cambio social en España*. Alianza Editorial.

Graue, A. (2009). *Fundamentos de Economía*. Pearson.

Lipsey, R. G. (1989). *Introducción a la Economía Positiva*. Vicens Vives.

McConnell, C. R., Brue, S.L. e Macpherson, D. A. (2007). *Economía Laboral* (7ª ed.). McGraw-Hill.

Mankiw, N. G. (2004). *Principios de Economía* (3ª ed.). McGraw-Hill.

Mochón, F. (2009). *Economía, Teoría y Política* (6ª ed.). McGraw-Hill.

Mochón, F. (2010). *Principios de Economía* (5ª ed.). McGraw-Hill.

Montagut, T. (2008). *Política social. Una introducción*. Ariel.

Rodríguez Cabrero, G. (2004). *El Estado del Bienestar en España: debates, desarrollo e retos*. Fundamentos.

Samuelson, P. A. e Nordhaus, W. D. (2006). *Economía* (18ª ed.). McGraw-Hill.

Ademáis das referenzas bibliográficas sinaladas, poderán utilizarse en clase artigos técnicos ou periodísticos, información estatística e lecturas que podan aparecer con posterioridade á elaboración deste programa ou que teñan

unha utilización que poda ser aconsellable en función do traballo que se esté a realizar en clase, respostando así á idea de flexibilidade da docencia en grupos interactivos.

Competencias

Dacordo co exposto na memoria do Grao en Traballo Social da EUTS as competencias da asignatura son as seguintes:

Competencias xenéricas:

- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnóses sociais, no eido da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.

Competencias específicas:

- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural. Esta competencia específica forma parte da competencia específica: Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

O traballo presencial na aula consta de docencia expositiva, docencia interactiva, tutoría personalizada en grupos reducidos e avaliación. O traballo persoal do estudantado baséase no estudo autónomo individual ou en grupo, na realización de exercicios ou prácticas, na lectura e comprensión de textos especializados, a elaboración de traballos, a visualización de material sobre a asignatura e sondaxe bibliográfica. Todo elo cas cargas horarias que se sinalan na memoria do Grao en Traballo Social da EUTS para

a asignatura Fundamentos de Economía.

Como ferramentas fundamentais para a docencia ao longo do curso, empregárase a aula virtual da EUTS xunto coas ferramentas institucionais da USC como Microsoft Forms and Teams.

A docencia expositiva e interactiva é presencial. A titoría de grupos reducidos faise de forma tamén presencial.

O seguimento realízase mediante a programación das entregas, a resolución de actividades segundo a programación definida e as listas de participación.

Sistema de avaliación

A avaliación da asignatura realízase mediante:

- a) Unha Proba final: Un exame cuxo peso na valoración total será do 75% que tradúcese nun valor de 7,5 puntos, e se celebrará na data oficial determinada polo centro
- b) Avaliación continua: Os traballos, exercicios e comentarios realizados en clase, cuxo peso na valoración total será do 25% que tradúcese nun valor de 2,5 puntos (prevéase inicialmente que o estudiantado realice 6 traballos nas horas de docencia con grupos interactivos, cinco deles cun valor de 0,5 puntos cada un e unha sexta que englobará as cinco xa realizadas). O sexto traballo pretende servir de recuperación dalgún dos cinco realizados, no caso de suspenso. Tamén serve para incrementar a nota dos traballos xa aprobados.

A nota final será o promedio da calificación obtida na proba final e avaliación continua.

No caso de non asistir a clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas na sexta proba. Ao efecto, unha vez publicada a acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o estudiantado ten un prazo de 5 días hábiles, para comunicarllo ao profesor.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas

de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudantado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto co profesor, preferentemente por correo electrónico, nun prazo no superior a 5 días hábiles dende a data de publicación da acta nla que se reconece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións.

Tempo de estudo e traballo persoal

O reparto de cargas horarias é o seguinte, dacordo ca memoria do Grao en Traballo Social da EUTS:

Traballo persoal do estudantado:

Estudio autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 15 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 15 horas

Outras tarefas propostas: 4 horas de sondaxe bibliográfica

Total: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

A participación en clases é esencial para a integración de coñecementos teóricos e prácticos para así situar o estudantado en contextos profesionais.

Recoméndase, durante o desenvolvemento temporal da materia, manter un contacto regular co profesor encargado aclaración dos contidos necesarios e orientación

bibliográfica precisa.

Observacións	▼

Linguas de docencia

CLE_01	Castelán (100%)	▼
--------	-----------------	---

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

CLIS_01	Castelán (100%)	▼
---------	-----------------	---

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

CLIS_02	Castelán (100%)	▼
---------	-----------------	---

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

TI-ECTS01	Castelán (100%)	▼
-----------	-----------------	---

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

TI-ECTS02	Castelán (100%)	▼
-----------	-----------------	---

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

TI-ECTS03	Castelán (100%)	▼
-----------	-----------------	---

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

TI-ECTS04

Castelán (100%)

▼

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

TI-ECTS05

Castelán (100%)

▼

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

TI-ECTS06

Castelán (100%)

▼

Docente	Idioma
TAMAZIAN SHAMAGIAN, ARTUR	Castelán

Grao en Traballo Social

Ética e Traballo Social

2026/2027

Información

Créditos ECTS

Créditos ECTS: 6

Horas ECTS Criterios/Memorias

Traballo do Alumno/a ECTS: 99

Horas de Titorías: 3

Clase Expositiva: 24

Clase Interactiva: 24

Total: 150

Linguas de uso

Galego (100.00%)

Tipo:

Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - 822/2021

Departamentos:

[Campus Norte](#)

Áreas:

Escola Universitaria de Traballo Social

Centro

[Escola Universitaria de Traballo Social](#)

Convocatoria:

Segundo semestre

Docencia:

Con docencia

Matrícula:

Matriculable | 1ro curso (Si)

Programa

Obxectivos da materia

-Ser capaz de analizar a relación entre políticas institucionais, as esixencias legais e os límites profesionais no desenvolvemento do traballo social.

-Adquirir os conceptos morais de dereitos, responsabilidade, liberdade, autoridade e poder na práctica do traballo social.

-Ser capaz de aplicar a base dos valores, as normas éticas e os códigos deontolóxicos da práctica do traballo social, e de seguilos.

-Saber analizar criticamente os casos nos que xorden dilemas éticos

Contido

Tema 1. Introducción á ética.

Tema 2. Teorías éticas: reflexións para a intervención social.

Tema 3. A ética na posmodernidade, onde nos movemos?

Tema 4. Traballo social, dereitos humanos e deontoloxía profesional. Ética aplicada ao traballo social

Tema 5. Modelos de toma de decisións éticas no Traballo Social

Bibliografía básica e complementaria

BÁSICA:

Ballesteros, A. (2006). *Dilemas éticos en Trabajo Social*. Eunate.

Banks, S. (1995). *Ética y valores en Trabajo Social*. Paidós.

Bermejo, F.J. (1996). *Ética y Trabajo Social*. UPCO.

Bermejo, F.J. (2002). *Ética de las Profesiones*. Desclée De Brouwer.

Camps, V. (2013). *Breve Historia de la Ética*. RBA Libros.

Canimas, J. (2006). La ética aplicada a la intervención social. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 73, 135-144.

Cortina, A. (2013). *¿Para qué sirve realmente ...?: La Ética*. Paidós.

Consejo General del Trabajo Social. (2018). *Código Deontológico del Trabajo Social*. Autor.

- Cuenca, M., Román, B. e Pastor, E. (2025). *La ética aplicada al Trabajo Social comunitario*. Dykinson.
- Guisán, E. (1990). *Razón y pasión en ética: los dilemas de la ética contemporánea* (1ª ed.). Anthropos.
- Macintyre, A. (2006). *Historia de la ética* (3ª ed.). Paidós.
- Reamer, F. G. (2013). The evolution of social work ethics: Bearing witness. *Advances in Social Work*, 15(1), 163–181
- Reamer, F. G. (2015). *Risk management in social work: preventing professional malpractice, liability, and disciplinary action (Updated edition)*. Columbia University Press.
- Román, B. (2016). *Ética de los servicios sociales*. Herder.
- Salcedo, D. (1998). *Autonomía y bienestar: La ética del Trabajo Social*. Comares.
- Salcedo, D. (Comp.). (1999). *Los valores en la Práctica del Trabajo Social*. Narcea.
- Zamanillo, T. (Dir.). (2011). *Ética, teoría y técnica: La responsabilidad política del Trabajo Social*. Talasa.

COMPLEMENTARIA:

- Ballester, A. (2009). Dilemas éticos en trabajo social: el modelo de la ley social. *Portularia*, 2, 123-131.
- Camps, V. (Ed.). (2008). *Historia de la ética 1: De los Griegos al Renacimiento*. Crítica.
- Cortina, A. (2004). *Ética mínima* (9ª ed.). Tecnos.
- Cortina, A. (2008). *Ética aplicada y democracia radical*. Tecnos.
- Cortina, A. e Martínez, E. (1998). *Ética*. Akal.
- Chambon, A.S., Irving, A. e Epstein, L. (Eds.). (2001). *Foucault y el trabajo social*. Maristán.
- Ferrater, J. (2000). *Diccionario de filosofía* (Vol. I-IV). Alianza.
- Gracia, D. (2008a). *Fundamentos de bioética*. Triacastela.
- Gracia, D. (2008b). *Procedimientos de decisión en ética clínica*. Triacastela.
- Hortal, A. (2002). *Ética general de las profesiones*. Desclée de Brouwer.
- Idareta-Goldaracena, F. (2014). Propuesta para la Medición de la Violencia al Usuario en el Trabajo Social Desde Las Perspectivas de E. Lévinas e J. Derriba. *Revista de Trabajo Social Portularia*, 1(XIV), 15-26.
- IFSW (2012). *National Codes of Ethics*.
<http://ifsw.org/resources/publications/national-codes-of-ethics/>
- Lima, A. I. e Maya, A. (Coords.). (2018). *Protección de datos en los servicios sociales: Guía para profesionales*. Consejo General del Trabajo Social.

Nogués, L. e Cabrera, P. (Dir.). (2017). *Ética y Trabajo Social [Monográfico]. Cuadernos de Trabajo Social, 30(1).*

Weinberg, M. (2016). Critical approaches to ethics in social work: Kaleidoscope not bleach. *Social Alternatives, 35(4), 85-89.*

Weinberg, M. (2010). *The social construction of social work ethics: Politicizing and broadening the lens. Journal of Progressive Human Services, 21(1), 32-44.*

Competencias

XENÉRICAS:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen o Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.
- Ter desenvolvido as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grao de autonomía.

ESPECÍFICAS:

- Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión.
- Establecer relacións profesionais co obxecto de identificar a forma máis axeitada de intervención.
- Ter capacidade para integrar os principios e normas do Código Deontolóxico do Traballo Social e demostrar competencia profesional no exercicio do Traballo Social mesmo.
- Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos

identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.

TRANSVERSAIS:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de toma de decisións.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de compromiso ético.
- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A ensinanza distribúese en diferentes tipos de sesións: expositivas (para o grupo clase no seu conxunto), interactivas (para a metade do grupo clase) e titorías en grupo reducido. Ademais, ten un alto compoñente de traballo persoal e autónomo por parte do estudantado.

Malia que a finalidade das clases expositivas é a explicación dos aspectos básicos do temario, buscarase de forma continua a participación activa do estudantado, na procura do dinamismo e fluidez característicos das metodoloxías activas e participativas de ensinanza.

Na docencia interactiva haberá unha carga importante de traballo en grupo mediante metodoloxías de aprendizaxe cooperativo.

Finalmente, as titorías de grupos reducidos poderanse destinar á exposición de traballos grupais, á supervisión do traballo persoal e autónomo do estudantado e/ou á realización de tarefas específicas para afianzar a integración dos contidos da materia.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia divídese entre a parte teórica e a parte práctica. Seguindo o recollido na memoria do título de Grao en Traballo Social, a parte teórica terá un peso dun 60% (6 puntos) e a parte práctica terá un peso dun 40% (4 puntos) sobre a cualificación global da materia.

É preciso acadar como mínimo 3 puntos na parte teórica e 2

puntos na parte práctica para sumar a puntuación de ambas partes. Do mesmo xeito, nos casos en que a actividade ou tarefa implique a exposición ou defensa pública da mesma, a non asistencia e realización desta, implicará a non avaliación da actividade ou tarefa en cuestión. Na guía docente da materia especificaranse as tarefas, actividades ou probas relativas á avaliación teórica e á avaliación continua (parte práctica).

Cando houbese algunha actividade avaliable en clase e non asistindo á esta o estudantado xustifícase a súa ausencia segundo o recollido no Regulamento de asistencia a clase nas ensinanzaas oficiais de grao e master da USC (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de novembro de 2024), dita actividade poderá ser compensada segundo indique o docente da materia. Xustificada formalmente a ausencia, o estudantado terá 5 días hábiles para solicitar ó docente a realización de dita tarefa compensatoria.

No caso de superar só unha das partes da materia (teórica ou práctica), sempre que se superen as puntuacións mínimos establecidas anteriormente, esta puntuación poderá conservarse para cursos posteriores. Neste sentido, o estudantado debera solicitalo ó docente mediante correo electrónico durante o mes de setembro do curso en cuestión.

DISPENSA DE ASISTENCIA

O estudantado con dispensa de asistencia concedida deberá poñerse en contacto co profesor por correo electrónico, nun prazo non superior a 5 días hábiles dende a data de publicación da acta na que se recoñeza a concesión da dispensa. Calquera información respecto ás actividades, ó sistema de avaliación e as pautas de entrega das tarefas estarán dispoñibles na guía docente e/ou no espazo web da materia de *Ética e Traballo Social* aloxado na páxina web da EUTS (www.euts.es).

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

- A recuperación da parte teórica realizarase nas datas oficialmente establecidas.
- A recuperación da parte práctica só estará dispoñible na propia convocatoria para o estudantado con resolución favorable da xustificación da falta o día dunha actividade, tarefa ou proba puntuable. O estudantado ten un prazo de 5 días hábiles para pórse en contacto co docente a través do correo electrónico (breoganr@euts.es).
- Quen non entregue as actividades programadas nos prazos estipulados, salvo causas debidamente xustificadas e

acreditadas, só poderán recuperalas na 2ª convocatoria baixo as indicacións do docente.

- As notas das partes aprobadas (teórica ou práctica) na 1º convocatoria gardaranse para a 2ª convocatoria.

PLAXIO E/OU USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

A Normativa de avaliación do rendemento académico do estudiantado e de revisión de cualificacións recolle as indicacións ante a realización de traballos fraudulentos no seo da USC.

Tempo de estudo e traballo persoal

O traballo persoal do estudiantado para a superación exitosa da materia require de 99 horas de traballo autónomo pola súa parte incluíndo diferentes tipoloxías de actividades ou tarefas, así como distintas metodoloxías de ensinanza-aprendizaxe.

Recomendacións para o estudo da materia

Participar nas clases é esencial para integrar os coñecementos teóricos e prácticos.

Recoméndase levar o estudo da materia ó día, dado que os contidos teóricos iranse poñendo en práctica de xeito practicamente simultáneo.

Recoméndase manter contacto periódico co docente da materia para a resolución de dúbidas e/ou a orientación bibliográfica que permita afondar nos aspectos de maior interese.

Observacións

Recoméndase ler a guía docente da materia que se facilita o primeiro día de clase no espazo web da materia. Alí recóllese a planificación, datas importantes, actividades, bibliografía, etc.

Linguas de docencia

CLE_01	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
CLIS_01	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
CLIS_02	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS01	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS02	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS03	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS04	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	
Riobóo Lois, Alexo Breogan	Galego	
TI-ECTS05	Galego (100%)	▼
Docente	Idioma	

Riobóo Lois, Alexo Breogan		Galego
TI-ECTS06		Galego (100%)
Docente		Idioma
Riobóo Lois, Alexo Breogan		Galego